

Tercih Edilen Kırsal Turizm Çeşitleri: Ardahan Meslek Yüksekokulu Örneği

Hürriyet ÇİMEN ^{1*} Zehra Tuğba ABACI ²

¹ Ardahan Üniversitesi, Ardahan MYO, ARDAHAN

² Ardahan Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, ARDAHAN

*Sorumlu Yazar
hcimen@ardahan.edu.tr

Özet

Bu araştırmanın amacı, tercih edilen kırsal turizm çeşitlerini belirlemek ve bunların tercih edilmesinde rol alan bireysel farklılıkları ortaya çıkarmaktır. Araştırma kapsamında Mayıs 2011 tarihinde Ardahan MYO öğrencilerine anket uygulanarak veri toplanmıştır.

Katılımcıların en çok tercih edilen turizm çeşitleri foto safari, kayak, yayla turizmi olarak sıralanmaktadır. En tercih edilemeyenler ise kuş gözlemciliği, tarım ve av turizmidir. Bireysel özelliklere göre tercih edilen turizm çeşitlerinde farklılıklar ortaya çıkmıştır. Buna göre araştırma amaçlarına ulaşılmış ve araştırma hipotezleri desteklenmiştir. Araştırmanın turizm çeşitlendirmesinde hedef kitlenin beklentilerine göre hareket edilmesinde bilgi vermesi bakımından katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar sözcükler: Kırsal Turizm, Ardahan MYO

Preferred Rural Tourism Cultivars: The Case of Ardahan Vocational School

Abstract

The purpose of this research, identify the types and their preferred choice to be effective in rural tourism is to reveal individual differences. Within this research on May 2011 data collected by a questionnaire applied to Ardahan MYO.

Types of respondents most preferred tourist photo safari, skiing, mountain tourism are listed as. Not classifiable prefer bird watching, tourism is the agriculture and hunting. Individual differences in types of tourism has emerged the preferred specifications. According to the research objectives were reached. Hypothesis is supported by research. Diversification of tourism research to be acting according to the expectations of the target group is thought to contribute in terms of providing information.

Key words: Rural Tourism, Ardahan MYO

GİRİŞ

Turizm hareketinin deniz kum güneş olgusunun dışına çıkmaya başlaması, kitle turizminin çevresel ve toplumsal olumsuz etkilerinin azaltılma çabası, turist tipindeki farklılaşmalar ve alternatif turizm çeşitlerinin ortaya çıkması birlikte olmuştur. Bu birliktelik yerel yönetimlerin, eğitim kurumlarının, girişimcilerin ve turistlerin ilgisini çekmiştir. Turizm eğitimi üniversitelerde en yaygın programlardan birisi olmuş, birçok yörede turizmin gelişmesi için fikirler atılmış, dernekler kurulmuştur. Ancak bunların birçoğu başarısız çalışmalar yapmış, hatta turizme zarar vermiştir. Önemli turizm merkezlerinden birisi olan Kuşadası 2011 yılının ilk üç ayında bir önceki turist sayısında % 70 gerilemiştir (turofed turizm raporu, 2011).

Kitle turizminin alternatifi olarak gelişen turizm çeşitleri kavram kalabalığı içinde kalmıştır (Esengün, Akça ve Sayılı, 2002). Alternatif turizm, sürdürülebilir turizm, eko turizm, kırsal turizm, yumuşak turizm, yeşil turizm, doğa turizmi gibi birçok ada sahip olan turizm çeşitlerinin ortak bir tanımı gereklidir. Yoğun katılımcı kabul etmeyen, ziyaret edilen yerin doğal ve kültürel yapısını etkilemeyen özellikler

temelini oluşturmaktadır (Dowling, 1993). Bu çalışmada, kırsal turizm en uygun kavram olarak benimsenmiştir.

Araştırmada kırsal turizm çeşitleri derlenmiş olup üniversite gençlerinin ilgi düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Buna ek olarak bireysel özelliklere göre tercih edilen kırsal turizm çeşitleri incelenmiştir.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu araştırmanın amacı, kırsal turizm olarak genellenebilen doğaya dayalı turizm çeşitlerinin Ardahan MYO öğrencileri evreninde tercih edilme düzeyinin belirlenmesidir. Bunun yanında bireysel farklılıklara göre turizm çeşitlerinin tercih edilmesinde farklılıkları ortaya koymaktır.

Araştırmanın önemi ise, birçok gelişmemiş yöre için kırsal turizm çeşitlerini arz olarak sunmaya çalışmasında tercih edilen turizm çeşitlerini değerlendirmesi bakımından doğmaktadır. Araştırma bulguları yardımı ile özellikle gençlere yönelik kırsal turizm çeşitlerinden hangilerinin talep görebileceği belirlenmiş olacaktır. Böylece kırsal turizm arzı oluşturmaya çalışan yerel unsurların talebe göre şekillenmesine katkı sağlayabileceklerdir.

Çizelge 1: Kırsal turizm gruplandırması

Spor İçerikli		Merak İçerikli	
Beceri gerektiren, Fiziki zorluğu yüksek	Beceri gerektirmeyen, Fiziki zorluğu düşük	Özel ilgi, Bireysel katılım	Grup katılımı
Bisiklet Turizmi Av Turizmi Trekking Akarsu Turizmi Sualtı Dalış Dağcılık Yamaç Paraşütü	Sportif Olta Balıkçılığı Atlı Doğa Yürüyüşü	Kuş Gözlemciliği Botanik Turizmi Kamp Karavan Turizmi	Foto Safari Mağara Turizmi Balon Turizmi Tarım ve Çiftlik Turizmi Yayla Turizmi

Araştırmaya kırsal turizm çeşitlerinin tercih edilme düzeylerinde farklılık olabileceği düşüncesi ile gerek görülmüştür. Ayrıca katılımcıların bireysel özelliklerine göre de tercih edilen turizm türlerinde farklılık olabileceği beklenmektedir. Bu nedenle araştırmada iki hipotez ortaya atılmıştır:

H1: kırsal turizm çeşitlerinin tercih edilme düzeyleri aynı değildir.

H2: katılımcıların bireysel özelliklerine göre katılmak istedikleri kırsal turizm çeşitleri arasında anlamlı ilişki vardır.

KIRSAL TURİZM

Kitle ve kent merkezli turizm çeşitlerinden uzak olan doğa, kültür, tarım, spor ve sağlık turizmi ile iç içe olan kırsal turizm; içinde köy yaşantısını barındırması bakımından özgün bir yapıya sahiptir (Soykan, 2003:2). Ancak tüm alternatif turizm çeşitlerinde konaklama doğal ya da geleneksel yapılarda gerçekleşmesi özüne uygun olacaktır. Yalnızca kamp ve karavan turizminde yerleşim biriminde konaklama gerçekleşmeyebilir.

Kırsal turizmin kapsadığı turizm hareketleri sıralanacak olursa: (Çizelge:1)

Kitle turizminin aksine kırsal turizmde katılımcı turistik alanı etkilemez. Turistik alana uyum sağlar. Bu da turistik arzın devamlılığını ve korunmasını sağlar. Kırsal turizmin en önemli özelliği de doğal çevreye ve kırsal kültüre zarar vermemesidir. Aksine doğal ve kültürel özelliklerinin korunmasına katkı sağlamaktadır.

YÖNTEM

Bir tutum araştırması olarak hazırlanan bu araştırmada, yazın taraması yapılarak kırsal turizm kapsamında değerlendirilebilecek turizm çeşitleri belirlenmiştir. Önemli bir kısmı spor içerikli olan bu turizm çeşitlerinin katılımcıların da fiziki anlamda sorunsuz kişilerce yapılabileceği kabul edilmiştir. Bu nedenle araştırma evrenini genç nüfus olması tercih edilmiştir. Araştırmanın Ardahan'da bulunması, Ardahan'ın kırsal turizm kaynaklarının yüksek olması ve veri toplamanın kolay alabilmesi için; kalabalık genç kitlenin yer aldığı Ardahan MYO öğrencileri araştırma evreni olarak seçilmiştir. Yaklaşık dokuz yüz öğrencisi olan MYO'nun 116 öğrencisinden tabakalı örneklem yöntemi uygulanarak Mayıs 2011 tarihinde veri toplanmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. İki bölümden oluşan anket formunun ilk bölümünde öğrencilerin aralarında fark yaratabilecek on iki özellik yer almaktadır. İkinci bölümünde ise kırsal turizm çeşitleri sıralanmış ve katılma düzeyleri beşli derecelendirme ölçeği ile ölçülmüştür.

Veri analizi sürecinde ise kırsal turizm çeşitlerinin tercih edilme durumuna göre aritmetik ortalamaları alınmıştır. Bireysel özelliklere göre turizm çeşitlerinin tercih edilme düzeylerinde ilişki t/F testleri ile aranmıştır.

BULGULAR

Katılımcıların bireysel özelliklerinin sayısal ve oransal dağılımı, kırsal turizm çeşitlerinin tercih edilme durumunun

Çizelge 2: Bireysel Özelliklerin Sayısal ve Oransal Dağılımı

	n	%		n	%		n	%			
Sınıf	1,00	55	47,4	499 -	10	8,6	162 -	19	16,4		
	2,00	61	52,6	500-999	51	44,0	163-166	17	14,7		
Cinsiyet	Kadın	47	40,5	Gelir	1000-1499	25	21,6	Boy	166-171	34	29,3
	Erkek	69	59,5		1500-1999	16	13,8		172-177	17	14,7
Yaş	25 +	16	13,8		2000-2499	5	4,3	178 +	29	25,0	
	23-24	21	18,1		2500 +	9	7,8	Kilo	Düşük	11	9,5
	22	16	13,8	Yaşanılan yer	Köy	8	6,9		Normal	95	81,9
	21	22	19,0		Kasaba	6	5,2	Fazla	6	5,2	
	19-20	25	21,6		İlçe	35	30,2	Geldiği Bölge	Karadeniz	4	3,4
Yok	2	1,7	Şehir	44	37,9	Marmara ve Akdeniz Ege	22		19,0		
Kardeş	1	10	8,6	B. şehir	23	19,8	İç Anadolu		9	7,8	
	2	42	36,2	Sporcu lisansı	Var	39	33,6	Doğu A.	57	49,1	
	3-4	31	26,7		Yok	77	66,4	Güney D.A.	24	20,7	
	5 +	26	22,4	Lise	Düz	81	69,8	Toplam		116	
Müzik Aleti	Çalıyor	16	13,8		Meslek	29	25,0				
	Çalamıyor	100	86,2	Diğer	6	5,2					

Çizelge 3: Kırsal Turizm Çeşitlerinin Tercih Edilme ve Bilinirlik Düzeyi

	ort	ss	Fikrim yok
Kayak	1,9912	1,1299	11
Yayla Turizmi	2,0086	1,0591	11
Atlı Doğa Yürüyüşü	2,0175	1,1898	6
Bisiklet Turizmi	2,0348	1,0673	7
Foto Safari	2,0351	1,1204	16
Trekking (doğa yürüyüşü)	2,1391	1,1308	7
Kamp Karavan Turizmi	2,2696	1,2018	12
Dağcılık (tırmanma)	2,2920	1,2513	16
Akarsu Turizmi (rafting)	2,3246	1,2795	21
Balon Turizmi	2,3478	1,2499	17
Sualtı Dalış	2,5043	1,2935	19
Mağara Turizmi	2,6053	1,3077	20
Yaban Hayatı Gözlem	2,6491	1,4573	13
Yamaç Paraşütü	2,6609	1,4442	17
Sportif Olta Balıkçılığı	2,7168	1,3394	14
Bitki inceleme Turizmi	2,7611	1,2836	21
Av Turizmi	2,7719	1,5574	14
Tarım ve Çiftlik Turizmi	2,7965	1,3962	13
Kuş Gözlemciliği	3,0862	1,5127	29

- 1 çok isterim – 5 hiç istemem

aritmetik ortalamaları ve Bireysel özelliklere göre turizm çeşitlerinin tercih edilme düzeylerinin ilişki testleri bu başlık altında yer almaktadır.

Çizelge 2 incelendiğinde katılımcıların % 55'i birinci sınıf, % 69'u erkek öğrencilerden oluşmaktadır. İki kardeşi olanlar % 36 ile en büyük paya sahiptir. Katılımcıların % 13'ü müzik aleti çalabiliyor ve % 33'ünün sporcu lisansına sahiptir. Yaşanılan yerleşim birimi büyüklükleri bakımından kentler ağırlıktadır. Geldikleri bölgeler ise Doğu Anadolu ve güney doğu Anadolu ağırlıklıdır. Bu bireysel özellikler ile kırsal turizm tercihleri ilerleyen çizelgelerde karşılaştırılarak ilişki aranmıştır.

Çizelge 3 incelendiğinde, kayak en çok tercih edilen turizm çeşidi olarak öne çıkmaktadır. Kuş gözlemciliği ise diğerlerine oranla en tercih edilmeyen turizm çeşidi olarak görülmektedir. Katılımcıların bu turizm çeşitlerinden en az bilgi sahibi oldukları da yine kuş gözlemciliğidir. Belirtilen kırsal turizm çeşitleri içinde en çok bilinen ise atlı doğa yürüyüşü olarak ortaya çıkmaktadır.

Çizelge 4'te yapılan t ve ANOVA testlerine göre, sınıf, cinsiyet sporcu lisansı müzik aleti çalabilme özelliklerine bağlı olarak katılımcıların tercih ettikleri kırsal turizm çeşitleri farklılık göstermektedir. Bu verilere göre H2: katılımcıların bireysel özelliklerine göre katılmak istedikleri kırsal turizm çeşitleri arasında anlamlı ilişki vardır. Hipotezi Çizelge 3'te yer alan bireysel özelliklere göre kabul edilebilir.

Çizelge 4: Kırsal Turizm Çeşitlerinin Tercih Edilme ve Bilinirlik Düzeyi ile Bireysel Özellikler Arasında İlişki Testleri

			ort	ss	t/F	p
Sınıf	Yaban Hayatı Gözlem	1,00	2,9434	1,52435	2038	0,44
		2,00	2,3934	1,35743		
Cinsiyet	Av Turizmi	Kadın	3,5745	1,36326	5,091	0,000
		Erkek	2,2090	1,44114		
	Yaban Hayatı Gözlem	Kadın	3,0652	1,46670	2,569	0,012
		Erkek	2,3676	1,39192		
Sporcu lisansı	Sportif Olta Balıkçılığı	Kadın	3,0426	1,35064	2,159	0,033
		Erkek	2,5000	1,29199		
	Trekking (doğa yürüyüşü)	Kadın	1,8913	1,03770	-2,008	0,047
		Erkek	2,3188	1,16937		
Müzik aleti çalabilme	Tarım ve Çiftlik Turizmi	Kadın	3,2609	1,45197	3,035	0,003
		Erkek	2,4776	1,27158		
	Av Turizmi	Var	2,1842	1,39216	-2,944	0,004
		Yok	3,0658	1,56065		
Kuş Gözlemciliği	Var	2,3333	1,26352	2,079	0,04	
	Yok	1,8800	1,01289			
Av Turizmi	Evet	2,4375	1,45917	-2,058	0,042	
	Hayır	3,0900	1,12900			
Foto Safari	Evet	1,5625	1,20934	-3,515	0,001	
	Hayır	2,9694	1,52271			
Yaban Hayatı Gözlem	Evet	1,5000	,81650	-2,091	0,039	
	Hayır	2,1224	1,14212			
Mağara Turizmi	Evet	1,9375	1,34009	-2,140	0,035	
	Hayır	2,7653	1,44879			
Sportif Olta Balıkçılığı	Evet	1,6875	1,01448	-3,179	0,002	
	Hayır	2,7653	1,29074			
Dağcılık (tırmanma)	Evet	1,8750	1,14746	-2,829	0,006	
	Hayır	2,8660	1,31995			
Akarsu Turizmi (rafting)	Evet	1,3125	,60208	-3,550	0,001	
	Hayır	2,4536	1,25848			
Sualtı Dalış	Evet	1,4375	,89209	-3,103	0,002	
	Hayır	2,4694	1,27792			
Atlı Doğa Yürüyüşü	Evet	1,8125	1,22304	-2,351	0,020	
	Hayır	2,6162	1,27541			
Kayak	Evet	1,3750	0,71880	-2,377	0,019	
	Hayır	2,1224	1,22066			
	Evet	1,3750	,61914	-2,404	0,018	
	Hayır	2,0928	1,16442			

TARTIŞMA

Kırsal turizm çeşitleri bir bütün olarak algılsa da, tehlikelilik, zorluk, yetenek, bireysel ve grup katılımı gerektirmesi bakımından farklılık göstermektedir. Bu nedenle yapılan bu çalışmada kırsal turizm tercihlerinde farklılık aranmıştır. Buna göre tercih edilen kırsal turizm çeşitleri tercih ortalamaları 1,9 ile 3,0 arasında farklılık göstermektedir. Ancak katılımcıların hani nedenlerle tercih etmedikleri sorulmadığı için bu konuda fikir edinilememiştir.

Tercih edilen kırsal turizm çeşitlerinin bireysel özelliklere göre farklılık göstermesi (çizelge 4) çalışmanın hipotezinin (h2) kabul edilmesini sağlamıştır. Bu bulgulara göre katılımcıların üniversite öğrencisi olma ve 19-25 yaş aralığında olma durumları bakımından homojen olmasına rağmen farklı turizm çeşitlerini tercih ettikleri görülmüştür.

Bu çalışmanın geniş kitlelere yapılması durumunda kırsal turizm çeşitlerinden tercih edilenlerinin belirlenmesi, bu turizm çeşitlerinin kırsal yörelerde geliştirilmesi bakımından gerekli görülmektedir. Tercih edilen turizm çeşitlerinin yöreye yönelik turizm talebinin artmasını sağlayabilecektir.

KAYNAK

Ardahan Valiliği, İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Promat Yayın, İstanbul, 2010

Ardahan Valiliği, İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Ardahan İl Çevre Raporu, Ardahan, 2009

Dowling R. K., (1993). An Environmentally Based Approach to Tourism Planning. PHD Thesis, School of Biological and Environmental Sciences, Murdoch University, Western Australia.

Efsal Alantar, Ardahan Valiliği, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Notları, Ardahan, 2004

Esengün, Akça ve Sayılı, 2002 DAĞLIK VE ORMANLIK ALANLARDA KIRSAL TURİZM FAALİYETİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KIRSAL KALKINMA <http://www.orkoop.org.tr/or-koop-yayinlari-I142.aspx>

Neriman Özhatay, Özgür Eminağaoğlu, Sezgin Esen, Karlı Yaylaların Saklı Bahçesi,

Serhat Şehri Ardahan, Ardahan Valiliği Yayını, Ardahan, 2002

Soykan f. (2003)kırsal turizm ve Türkiye için önemi, ege coğrafya dergisi, ege üniversitesiedebiyat fakültesi yayınları. 12(1) 2-11

Turofed turizm raporu: 2011 http://www.turofed.org.tr/webfolders/istatistik/TURIZM_RAPORU_04_TURKCE-web.pdf